

KULTUR

Foto: Den Kongelige Samling, Koldinghus

TRÅDE MED MENING

Tæpper og gobeliner er fulde af både kvindekamp og klassekamp viser nye udstillinger.
Side 4

Historierne vælter ud af tekstilerne

Vævede værker er i vælten, og både Koldinghus og Frederiksborg Slot disker nu op med udstillinger med kæmpe gobeliner, der ikke bare fortæller om godt håndværk, men også om magt, politik og kvindekamp.

LARS HEDEBO OLSEN

Vævede mesterværker. Den Kongelige Samling - Koldinghus. Til 25. oktober

Tråde af tid. Frederiksborgs gobeliner. Frederiksborg Slot. Til 6. september

Jeg bliver tæppebombet. Først af Koldinghus og så af Frederiksborg Slot. Væg efter væg. Sal efter sal. Kulørte tråde. Enorme figurer. Abstrakte mønstre. De to gamle slotte har besluttet at skrue op for tekstilerne, og med den beslutning følger tæpperne, gobelinerne, broderierne, skitserne og historierne. Fælles for vægtæpper er, at de er så ualmindelig lang tid undervejs, og at de bliver vævet af levende mennesker. Alene håndværket slår mig ud. En gobelinvæver kan lave en kvadratmeter på et år. Gobelinerne til Frederiksborg Slot tog det 30 vævere 28 år at væve.

Nogle af gobelinerne på Koldinghus er fra 1600-tallet. Andre blev lavet for få år siden. Fælles for dem alle - både i Kolding og i Hillerød - er, at de er så store, at jeg tager mig selv i at gå baglæns igen og igen for at kunne tage dem ind. De skal ses på afstand, men så snart det er gjort, må jeg tæt på. En tråd stikker ud i et hjørne. En signatur er overordentlig pæn. Et motiv er dybt fængslende.

Tekstilkunst er her og der og alle vegne. Indtil for få år siden blev de vævede tæpper betragtet som nærmest hippieagtigt gammeldags, men i dag har flere fået øjnene op for tekstilernes univers. Der er masser af historie i tekstiler, hvad enten vi klæder os i dem eller væver dem, så de kan pryde vores vægge. SMK udstiller væveren Anna Thommesens billedtæpper lige nu, og på Forårsudstillingen på Charlottenborg viser væveren Karin Carlander smukke stofbaner.

Vægtæpper var magt

Traditionelt har der været masser af vægtæpper på slotte i Europa. Både

for at lene de kolde sale og for at udsmykke rummene. Men især for at kunne dokumentere historie og signalere magt.

Når danske konger flyttede fra det ene slot til det næste, som de har gjort langt tilbage i historien, blev deres billedtæpper sendt først og hængt op, så slottet var indtaget, når regenten nåede frem.

På Koldinghus hedder udstillingen 'Vævede mesterværker' og er tænkt som en optakt til de 16 nye gobeliner, som museet kan hænge op i 2029. De er næsten færdigvævede på gobelinværksteder i Frankrig og er designet af kunstnerne Kirstine Roepstorff, Bjørn Nørgaard, Tal R og Alexander Tovborg. Mens vi venter på dem, viser Koldinghus højdepunkter i dansk og europæisk vævekunst.

På Frederiksborg Slot i Hillerød kaldes de deres udstilling 'Tråde af tid', fordi udstillingen mestendels handler om genvævnningen af museets gobeliner, efter at en brand havde ødelagt både slot og inventar i 1859. Slottet blev genopbygget, og fra 1898 og 30 år frem blev der arbejdet på at rekonstruere den store gildesal og ikke mindst de store vægtæpper, der er fra Christian IV's tid.

Lydtæpet

På Koldinghus går udstillingen baglæns - takket være de 22 vævede tæpper, som tager os igennem 550 års gobelinfortællinger. Fra vor tid går igennem 1900-tallet, videre gennem 1800-årene og 1700-tallet for til sidst at lande i 1460.

Tæppeturen er akkompagneret af et lydmiks med gadestøj, fabrikslyde, klaver, trommer og hestetramp, som er med til at give de tunge tæpper en lethed og relation til samtiden.

Udstillingen indledes med Kirstine Roepstorffs gigantiske billedtæppe 'Renaissance of the Night' fra 2017. Ligesom britiske Grayson Perry, hvis store gobelin 'Expulsion from Number 8 Eden Close' fra 2012 er en kommentar til både statussymboler og sociale dramaer, tager Roepstorff fat i eksistentielle spørgsmål.

En af Bjørn Nørgaards gobeliner til Christiansborg er der også blevet plads til, og igen forsvinder jeg i danmarkshistorie, politiske ledere, regenter, heste og fabrikker, der er fil-tret sammen.

Her er også moderne tæpper af Asger Jorn og Pierre Wemaëre, Henri Matisse (totalt vidunderligt) og Inge Bjørn. Et kæmpetæppe af svenske Carl Larsson er det mest indtagende på hele udstillingen, fordi det oser af svensk sommer og idyl. Her er selvfølgelig også gobeliner fra både Rosenborg og Kronborg, som handler om magt og kongedømme, og et smukt tæppe af Joakim Skovgaard fra begyndelsen af 1900-tallet, som ligner en folkevises omsat til tekstil.

Koldinghus' udstilling er nok tænkt som en opvarmning til de nye gobeliner, der hænges op om få år,

En af Bjørn Nørgaards gobeliner fra Riddersalen på Christiansborg lyser op på udstillingen på Koldinghus. Foto: Maria Tuxen Hedegaard

Alene håndværket er nok til at slå mig ud. En gobelinvæver kan lave en kvadratmeter på et år

Naja Saltos billedtæppe til Holmens Kirke i København tager helt naturligt udgangspunkt i Bibelen og handler både om lyset fra himlen og foreningen mellem Gud og menneske. Foto: Den Kongelige Samling Koldinghus

■ Kalmars erobring var vigtig for Christian IV og blev vævet ind i gobelinerne til Frederiksborg Slot. Foto: Iben Kaufmann

■ På Frederiksborg Slot vises også andre vævede værker fra samtiden. Her norske Frida Hansens 'Semper Vadentes' fra 1905, der betragtes som et markant feministisk værk. Foto: Dag Myrestrand/Stavanger Kunstmuseum

men udstillingen virker på ingen måde som hop på stedet. Snarere som en lyst til at vise, hvordan tråde af historie, magt, politik, natur og skønhed kan væve sig sammen til vilde landskaber.

Vidunderligt nørderi

Hvor Koldinghus hovedsageligt lader gobelinerne tale for sig selv, folder Frederiksborg Slot sin udstilling ud som en fortælling om håndværk og kvindebevægelse.

I de smukke sale er der hevet store væve ind for at skabe en fornemmelse af, at man går rundt på en vævestue. Tiden spoles tilbage til slutningen af 1800-tallet, hvor både broderi og gobelinvævning fik en renæssance.

Entreprenante Kristiane Konstantin-Hansen og Johanne Bindesbøll åbnede i 1873 en broderiforretning, der i den grad kom til at præge tidens tilgang til et håndværk, der ellers blev betragtet som noget, kvinder blot foretog sig i deres fritid. Der kom status i de tekstile håndværk, og da det blev besluttet, at gobelinerne til riddersalen på Frederiksborg Slot

■ Mælkebøtter har sneget sig ind på Frederiksborgs gobeliner. Dyrkelsen af den vilde plante vandt frem i slutningen af 1800-tallet og betragtes som et symbol for tidens kvindebevægelse. Foto: Iben Kaufmann

skulle genvæves, blev Kristiane Konstantin-Hansen og Johanne Bindesbøll sat til at stå i spidsen.

Fra garnprøver, broderede puder og et væld af mælkebøtter, som kvinder begyndte at dyrke som et tegn på naturlighed, går jeg ind i den store riddersal.

Her skal man tage en dyb indånding. For væggene er tapetseret med gobeliner.

Midt i salen er der kartoner (de forlæg, som væverne arbejder ud fra), enorme væveprøver og et hav af fortællinger. Og pludselig får jeg øje på mælkebøtter i en af gobelinerne, der viser erobringen af Kalmar. Dem havde jeg ikke lagt mærke til, hvis ikke første del af udstillingen havde åbnet mine øjne.

I de godt 30 år, som det tog at væve de store gobeliner til Frederiksborg Slot, arbejdede de på vævestuer på H.C. Andersens Boulevard i København. Vævene var seks meter lange, og der kunne sidde syv personer ad gangen og arbejde. De knoklede løs for at gøre det så smukt som muligt og for at ramme de oprindelige gobeliners udtryk.

■ 'Kaniner mellem kålstokke' hedder denne charmerende sag, der blev tegnet af Elise Konstantin-Hansen og vævet af Kristiane Konstantin-Hansen og Johanne Bindesbøll omkring 1900.

Foto: Pernille Klomp

Om det helt lykkedes, er usikkert, for ligesom der sneget sig mælkebøtter og samtidige personer ind i de vævede tæpper, prægede tidens skønvirkestil også den tilgang, væverne havde til håndværket.

Resultatet af de næsten 30 års arbejde taler for sig selv på Frederiksborg Slot. Men takket være denne udstilling forstår jeg endelig, hvor omfattende et arbejde det har været. Frederiksborg Slot går all in og fortæller både om indfarvning af garn, kartoner, vævestole, arbejdsforhold og gamle håndværkstraditioner.

Det er rent guf. Både for garvede vævere og folk, der broderer, syr og strikker. Og for alle os, der elsker udstillinger, som taler op til os. Det er nørderi i særklasse.

lars.hedsbo@pol.dk